

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMURĂȘ. SIBIU.

Nr. 348/1935.

Circulară.

Către Prea Cucernicii Protopopi și Cucernicii Preoți din Eparhia de Dumnezeu păzită a Aradului.

În legătură cu circulara noastră cu Nr. 252 Mitr. din 2 Octombrie a. c. aduce la cunoștința iubitului cler și popor din eparhia de Dumnezeu păzită a Aradului, că Colegiul electoral pentru alegerea episcopilor, în ședința sa din 17 Octombrie a. c. n'a putut îndeplini actul alegerii de Episcop pe seama văduvitei eparhii a Aradului.

În consecință Înalt Prea Sfinșitul și Prea Fericitul Patriarh Miron, ca președinte al Congresului Național Bisericesc, în conformitate cu legea și statul de organizare a bisericii Autocefale ortodoxe române, a convocat din nou, pe ziua de Marți, 10 Decembrie a. c.

Colegiul electoral pentru alegerea de episcop la scaunul sfintei și de Dumnezeu păzitei Episcopii a Aradului.

Aducând aceasta la cunoștința Prea Cucernicilor Protopopi și Cucernicilor Preoți ai Eparhiei Aradului, dispunem.

Ca în *Duminica din 8 Decembrie* a. c., după sfânta liturghie, în toate bisericile acelei de Dumnezeu păzite Eparhii a Aradului să se facă slujba Chemării Duhului Sfânt, cerând cu osârdie ajutorul de sus, ca lucrarea Colegiului electoral care se va întruni la 10 Decembrie a. c. în București, să fie spre binele sfintei noastre Biserici și spre preamărirea lui Dumnezeu.

Dat în reședința Noastră arhiepiscopescă—mitropolitană din Sibiu la 26 Noembrie 1935.

Nicolae
arhiepiscop și mitropolit

Comemorarea decedatului Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa

Cuvântare rostită în ședința F. O. R. secția Arad, la 24 Noembrie 1935.

Cea mai frumoasă floare a sufletului creștinesc este recunoștința.

Sub provara jugului din sclăvia seculară și a împrejurărilor de viață mai prejos decât a ființelor neinsuflete, amintirea părinților noștri dispăre deodată cu putrezirea crucei înfiptă la mormânt.

Singura lor pomenire o face biserica.

La un asemenea act ne-am prezentat și din privilegiul acesta.

Grigorie Comșa ne-a fost părinte sufletesc, iar nouă în spețial și președinte de onoare.

A fost de scurtă durată ființa lui în mijlocul nostru. Nici timpul scurt dar nici împrejurările măștere nu i-au favorizat activitatea în măsura dorită de sufletul lui, ca să ne poată lăsa bogății, singurele moșteniri apreciate în zilele noastre; dar ne-a lăsat exemple îndemnuri și amintiri, cari vor plana pentru vecinicie; aur care nu ruginește și va străluci întotdeauna, când va fi scos la iveală prin activitățile din viitor ale urmașilor săi.

A cutreerat aproape toate satele eparchiei spre a tinde mângăere celor seduși și exploatați de toată lumea; a pus în serviciul gândirii o mulțime de probleme de viață în cele peste 100 broșuri scrise, dar peste toate acestea planează gestul extraordinar, necuprins de mintea noastră și condamnat de mulți, coborârea de pe scaunul mării sale, spre a se desfăta în cercurile mai restrânse ale prietenilor și cunoscuților săi.

Noi, — cei ce ne-am îndeletnicit o viață întreagă cu răspândirea cunoștințelor și a învățăturilor stim, că leopotrivă le cu băeșii cari scormonesc adâncurile pământului pentru scoaterea la iveală a pietrilor prețioase și a metalelor nobile, dascălul cel bun se coboară în abisurile sufletelor, spre a pune în serviciul culturii toate talentele ascunse și caută orice privilegiu potrivit pentru estragerea unei învățături pentru toți în viață.

Așa ni-le inchipuim și ni-le explicăm tainele descinderilor episcopului Grigorie Comșa: Ca albina între florile din care extrage nectarul spre a-l depune în faguri pentru folosul obștesc; ca Învățătorul lumii între pescari, în casele și la mesele prietenilor dela sate, spre a cunoaște tainele vieții, din care își extrăgea învățăturile.

Numai o asemenea interpretare se poate da faptului ca episcopul Grigorie, — cel ce se reprezenta cu atâta splendoare și demnitate arhierescă altarul jertfei creștinești cel ce era adevărat păstor al turmei la toate întreprinderile și acțiunile românești;

stăpân al bisericii sale — cu toată demnitatea — în fața autorităților: se putea vedea adeseori ca săvârșitor al sfintelor taine alături cu preoții de rând, și ca părtaș al bucuriilor pela mesele publice ba și la cele familiare ale credincioșilor săi.

Un alt mister, — aproape fără pereche — din viața răposatului nostru părinte episcop Grigorie Comșa, îl formează situația eșecțională, ce era în contradicție cu realitatea. L'am cunoscut ca exemplu de cumpătare în toate, lipsit de slăbiciuni omenești și de o modestie rară chiar și în raport cu familia mai apropiată, părinți, frați și surori, cu toate că starea materială ce și-a creat-o în timp scurt și pe neobservate, i-ar fi permis un trai mai luxos și o dărnicie mai pronunțată.

Pentru cine a adunat și pentru cine rezerva el sumele considerabile aflate în sertarele particulare după moarte surprinzătoare?

El cât se poate de evident, că avea gânduri și scopuri mărețe, pre cari n'a ajuns să le poată realiza. Numai grija de biserică asezământul prin care s'a salvat neamul românesc în trecut și care are să-i fie scut și ocrotitor și în cursul necunascutului viitor, a putut fi, mai presus decât frații și surorile.

Itată-l pe păstorul adevărat al turmei lui Hristos, omul care a vrut să fie mai mult după moarte, decât ce a putut să ajungă în viață.

Atâta am putut extrage cu sufletul nostru modest, din începutul înfăptuirilor mari a-le părintelui nostru episcop Grigorie Comșa. Că ce ar fi putut înfăptui, dacă aveam fericirea să-l vedem în fruntea bisericii până la hotarul normal de 70—80 de ani a vieții pământești, las în aprecierea D-voastră și în deosebi a acelora, cari au avut privilegiu, să se bucure mai mult decât noi de apropierea lui și de tainele sufletului său.

Dacă n'am putut avea fericirea să ne arătăm recunoștința de întreg complexul realizărilor contemplate, cuvine-se să ne prosternem cu recunoștință la serviciile prestate în timpul scurt al păstoririi făcute cu toată demnitatea, rugând pe Dumnezeu să-l răsplătească, iar pe noi să ne invrednicească de un urmaș, care să poată desăvârși gândurile tainice ale lui Grigorie Comșa.

În veci pomenirea lui

Președinte Iosif Moldovan.

Vorbirea

Protopopului Pr. Givulescu, Radna la scriul Prot. Fabriciu Manuilă Lipova.

Intristată Asistență,

Lupta titanică, dusă de mai bine de un an cu cea mai dărză tenacitate pentru salvarea vieții unui preot și protopop de model, a unui om copleșit de considerațiile tuturor și a unui părinte de familie, cam rar se mai găsește în zilele noastre, a luat sfârșit. — Nici știința avansată a medicinei, nici rugăciunile colegilor și ale preoților subalterni și nici imensa dragoste a soției și a copiilor n-au putut evita fatalul desnodământ. — Destinul crud a fost mai puternic decât apărarea dusă cu energia iubirii și a durerii: catastrofa a urmat inexorabil, — și astăzi ne găsim adunați aici: reprezentanții autorității eparhiale, îndurerata familie, reprezentanții autorităților și ai cultelor, clerul și poporul păstorit timp de 24 de ani de răposatul în Domnul, pentru a-i da cele din urmă onoruri. Toți avem sufletele împovărate de durerea unei pierderi ireparabile. Toți avem conștiința că asistăm la funerariile unui preot, om și părinte adevărat, în accepțiunea cea mai pură a cuvântului. Ochii noștri sufletești urmăresc linia mereu ascendentă a modestului preot român, care, în toate ipostasele, în care l-a așezat soarta, a fost totdeauna la înălțimea chemării sale. — Fiecare treaptă a drumului cuceritor, pe care l-a parcurs, este o învingere a voinței de fier, este o luptă câștigată cu armele cinstei, modestiei și a împlinirii din plin, a datoriei. — Și nici una din aceste învingeri, asupra piedicilor și a greutăților vieții, nu l-au slăbit marile calități ale caracterului său. — A rămas veșnic același preot cucernic, același om îndatoritor și același părinte iubitor. — A luptat toată viața lui, acea luptă bună, de care vorbește apostolul Pavel în epistola către Timotei. — A împlinit cu prisosință curgerea și a păzit cu sfințenie credința; pentru aceea i s-a dat lui cununa dreptății. — Activitatea lui ca preot și protopop este străbătută de dragostea neștirbită pentru chemarea sa, de o adâncă și neștrămutată credință religioasă. — A fost cu adevărat preotul după rânduiala lui Melchisedec. — Față de superiori de o lealitate desăvârșită, pentru subalterni ocrotitor, și sfătuitor înțelept, pentru credincioși a fost păstorul cel bun, care sufletul și l-a pus pentru noi. — Iată, în conturul larg și sumare schița individua-

lității preotului și protopopului Fabriciu Manuilă.

Pe vremurile când poporul românesc de sub stăpânire străină ducea cea mai crâncenă luptă, pentru afirmarea dreptului său la viață și libertate națională, preotul din Sâmbăteni era unul dintre cei mai puternici stâlpi, pe care se răsima conducerea, din aceste părți, a partidului național român. — Pe lângă luptele locale, date în comune și județ, s-a afirmat de conducător neînfricat, care la acele trei alegeri pentru parlamentul din Budapesta, făcute acum 30 de ani, a dus cu sine, pentru partidul național român, sută la sută alegătorii din comuna sa. — Cel ce au trăit acele vremuri de înălțare și în același timp de durere sufletească știu ce însemna pe atunci aceasta dărză și neșovăielnică afirmare națională. — Preotul Fabriciu Manuilă din Sâmbăteni și-a împlinit cu prisosință și datoria de pastorație națională, fără care cu greu ajungem să vedem împlinit idealul visat de moșii și strămoșii noștri.

Omul Fabriciu Manuilă a fost tipul omului leal, îndatoritor și corect în relațiile sale cu toată lumea. Manierat, respectuos și prevenitor, prieten devotat, lipsit de orice patimă, a cucerit simpatia tuturor.

Rolul în care a fost însă de proporții cu adevărat extraordinar a fost cel de soț și de părinte. Toată energia, ce-l rămânea după împlinirea datoriei sale de preot și protopop, toată dragostea învâpăiată de care era capabil nobilul său suflet, o concentra asupra familiei sale. Idealul dânsului și a iubitei sale soții, era: să dea copiilor lor o creștere, care să-i facă capabili de a învinge cu ușurință toate greutățile vieții și de a deveni elemente folositoare pentru neam și țară. În scopul acesta a făcut eforturi supra omenești: și-a redus toate exigențele personale și de alt ordin și a jertfit totul pentru creșterea familiei sale. Și Dumnezeu a răsplătit cu prisosință aceste sbuciumări ale părinților, hărăzându-le, la bătrânețe, bucuria ce izvorăște din împlinirea integrală a datoriei de părinți.

Dragostea lui nu se mărginea numai la familia lui restrânsă, ci ea se revărsa larg asupra tuturor rudeniilor, chiar și asupra celor mai îndepărtate. Cel năpăstuiți, cel lipsiți, celor care aveau nevoie de sfat și îndrumare, celor care le lipsea un sprijin, alergau la dânsul ca la un părinte, știind că nu vor face drumul în zadar. Când la zilele de sărbătoare se adunau neamurile în casa lui primitoare, figura lui de patriarh se lumina cu bucurie. Aces-

te erau clipele cele mai fericite din viața lui.

Nemuritorul Vasile Pârvan a scris undeva: „Renunțare la glorie și mărire, resignare deplină întru măsura puterilor noastre adevărate, îndreptarea gândurilor și faptelor noastre după gândul vecinicii, atât taina vieții senine”. Acest secret răposatul în Domnul l-a descoperit de mult; de mult a renunțat la bucuriile deșarte ale mărții lumești, de mult gândurile și faptele sale au fost îndreptate spre realizări ce rămân; de mult toată activitatea lui s'a regulat după măsura puterilor sale adevărate și tocmai din aceste motive, dânsul de mulți ani gusta viața senină a celor mulțumiți.

Pentru bunele servicii aduse eparhiei noastre, din a cărei conducere a făcut parte mulți ani, în calitate de membru în toate corporațiunile ei superioare, pentru activitatea sa prudentă, dar inimoasă, desfășurată în slujba eparhiei timp de mai bine de patru decenii, activitate care l-a așezat înt e cel mai merituos servitor ai bisericii noastre, în numele consiliului eparhial depun pe sicriul protopopului Fabriciu Manuilă cele mai calde mulțumiri și cea mai pioasă recunoștință, cu dorința, ca Dumnezeu să-i răsplătească aceste bune servicii, învrednicindu-l de fericirea cuprinsă în cuvintele Muntuitorului: „Bine slugă bună și credincioasă Intră întru bucuria Domnului Tău”.

C.ed, că nu jignesc sentimentul public, ce s'a manifestat atât de impozant cu prilejul acestei triste ceremonii, dacă de incheiere, voi da expresiune sentimentului meu personal de întristare, care mă stăpânește în momentul dureros al despărțirii de un prieten, cu care am stat alături și în strânse legături de amicitie mai bine de 3 decenii. Îi mulțumesc din tot sufletul pentru bunele sentimente și prietenia sinceră cu care m'a onorat, Dumnezeu să-i facă parte de fericirea cea vecinică, rezervată aleșilor săi, Amin.

Adunarea Asociației Clerului „Andrei Șaguna” secția Arad.

Preoțimea cere de Episcop pe P. S. Sa
Arhiepiscopul Andrei.

Asociația Clerului „Andrei Șaguna”, secția Arad, și-a ținut adunarea generală din anul curent, în ziua de Luni 25 Noembrie a. c. în sala festivă a Academiei Teologice din Arad.

Dimineața la ora 8 s'a oficiat sf. liturghie

împreună cu chemarea Duhului Sfânt, în catedrala din Arad.

Sedința s'a deschis la ora 10 și jumătate, prin președintele Asociației, protopopul Dr. Ștefan Cioroianu, în fața unui mare număr de preoți, în frunte cu consilierii și funcționarii episcopiei și profesorii dela Academia Teologică. Erau de față reprezentanții diferitelor societăți din eparhia și județul Aradului. În cuvântarea sa plină de miez, părintele Cioroianu, a parentat în cuvinte elogioase pe răposatul Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa, înzistând, că preoțimea noastră, nu va uita nici când pe neobositul Prelat, care în curs de 10 ani, a ilustrat în mod luminos tronul episcopesc din Arad, fiind totodată un fecund luptător, pentru interesele preoțimei. Preoțimea și toată asistența se ridică în picioare, consacrand câteva secunde memoriei regretatului Episcop Grigorie, rugând pe bunul Dumnezeu, să așeze sufletul lui bun și blând, în corturile dreptilor.

În cuvinte pline de căldură, părintele Cioroianu face apologia preoției, ajungând la concluzia, că din lupta grea, pe care o duce Biserica noastră, cu dușmanii de diferite categorii, religia neamului românesc va ieși triumfătoare.

Părintele președinte salută apoi prin vorbe alese pe venerabilul președinte al Consiliului eparhial I. P. C. Sa părintele consilier M. Hal Păcățianu, pe I. P. C. Sa părintele Dr. Gh. Ciuhandu președintele Asociației Clerului „Andrei Șaguna” din Ardeal, pe dl. inspector Iosif Moldovan, președintele F. O. R. din eparhia Aradului, pe părintele Dr. T. Botiș rectorul Academiei teologice, pe Dr. Aron Pretruț președintele Ligii antirevizioniste din Arad și pe Nicolae Cristea președintele asociației învățătorilor din județul Arad.

Părintele Păcățianu spune, că trecem prin o durere crudă, când vedem că nu este între noi, omul plin de avânt și idealism, care a fost răposatul Episcop Grigorie. Prin sfaturi practice, părintele Păcățianu îndeamnă preoțimea, să-și facă fiecare în parohia sa, datoria de părinte și păstor blând. Să domineze sufletele enoriașilor și să netezească veleitățile din parohie.

Părintele Ciuhandu accentuiază, că Asociația Clerului „Andrei Șaguna”, face străduinți mari ca preoțimea română să fie ridicată pe un pedestal, de unde să-și poată împiini datorințele încopciate cu sublima chemare ce-o are în special aici la granița de Vest. Dl. Moldovan spune, că F. O. R. se identifică în-

tru toate cu munca, bucuria și doleanțele preoțimei. Dl. Cristea insistă asupra rolului covârșitor ce-l au cei doi factori: preoții și învățătorii la progresul și consolidarea popoului român.

În cuvinte de părinte bun dl. rector Botiș simte o deosebită plăcere, că vede preoțimea eparhiei întrunită în casa unde și-au câștigat merindea sufletească.

Iar dl. Petruș spune, că Liga Antirevizionistă numără între stâlpii săi pe preoții ortodoxi, fără cari aceasta asociație n'ar putea duce o luptă așa de însuflețită.

Intrându-se în ordinea de zi, secretarul asociației clerului părintele Silviu Bichiceanu, citește raportul despre activitatea comitetelor împărțite pe protopopiate, în anul 1934.

Se citește și primește raportul despre gestiunea cotizațiilor și a fondului de ajutorare preoțesc. Toate rapoartele se primesc și aprobă.

Părintele Ciuhandu face apoi o succintă și documentată expunere, despre ravagiile Concordatului cu Vaticanul, care favorizează în România unele culte, cari au fost și sunt ostile religiei ortodoxe. Plină de legitimă indignare preoțimea românească din eparhia Aradului, votează o moțiune, prin care cere Corpurilor legiuitoare românești, Onoratului guvern să denunțe Concordatul cu Vaticanul.

Se ia apoi în discuție doleanțele speciale ale preoțimei Aradului cu referire la salariizare, care a fost mai greu amputată la preoții din eparhia Aradului. După discuții destul de aprinse, se decide ca în ziua de 10 Decembrie a. c. când deputații eparhiei noastre vor fi în București, pentru alegerea de Episcop, să se prezinte la dl. Ministru Lapedatu o delegație dintre acești deputați, cari să solicite ameliorarea salarelor, ciuntite așa de greu la preoțimea din eparhia Aradului.

După acestea ședința se ridică, iar preoțimea se constituie în adunare intimă, unde se pune în discuție alegerea de Episcop pentru eparhia Aradului, care se va ține în București la 10 Decembrie a. c.

Presidează cel mai bătrân preot în funcție părintele Gheorghe Turic din Otlaca. După

mai multe cuvântări pline de avânt preoțimea din eparhia Aradului cu unanimitate aduce următoarea moțiune, la care se alătură cu multă însuflețire, Asociația F. O. R.-ul, Liga antirevizionistă și învățătorimea din județul Arad.

Moțiune.

1. Preoțimea Eparhiei Arad se solidarizează cu reprezentanții Eparhiei la Colegiul electoral în protestul față de acuzațiile de regionalism ce li s'au adus la 15 Octombrie a. c.

2. Preoțimea Eparhiei Arad se solidarizează cu aceiași reprezentanți ai Eparhiei în jurul P. S. Arhieru Dr. Andrei Mager Crișanul pe care dorește să-l aibă episcop.

3. Preoțimea Eparhiei Arad se simte datoră să declare în deplină cunoștință, că solidari atea în jurul P. S. Arhieru dr. Andrei Mager Crișanul este ecoul dorinței tuturor credincioșilor din această Eparhie și că trecerea peste această dorință ar putea să aducă inconveniente, cari, mai ales în acest colț de țară nu sunt de dorit.

4. Preoțimea Eparhie Arad roagă Onoratul Colegiu electoral pentru alegerea de episcop al Aradului să respecte și dorința Eparhiei Arad, așa cum a respectat dorința celorlalte Eparhii la toate alegerile de până aci, ca în chipul acesta să fie ferită Eparhia de turburări.

La această moțiune aderează și următoarele organizații: Secția Arad a Ligii Antirevizioniste, Secția Arad a Frăției Ortodoxe Române și Asociația Învățătorilor din județul Arad, prin delegații lor autorizați special.

Preot **GHEORGHE TURICU**,
presedintele conferinței preoților
din Eparhia Aradului.

Preo. **F. CODREANU**,
secretarul conferinței preoților din
Eparhia Aradului.

ARON PETRUȚIU, avocat
președintele Ligii Antirevizioniste,
secția Arad.

IOSIF MOLDOVAN,
președintele F. O. R. secția epar-
hiei Arad.

NICOLAE CRISTEA,
președintele Asociației Învățători-
lor din județul Arad.

Sfințirea steagului

soc. relig. „Oastea Domnului”
din Ineu.

Face impresie bună — și e aproape un eroism, — ca în plin sezon de întruniri politice să găsești și câte o zi pentru o întrunire creștinească; să reușești să concentrezi într-o sală câteva sute de oameni preocupați numai de mântuirea sufletească. Pentru acest motiv nu trecem cu vederea faptul, că în 10 Nov. a. c. soc. relig. „Oastea Domnului” din par. ort. Ineu, cu prilejul sfințirii steagului ei, a aranjat o serbare cu program.

Rânduiala sfințirii s'a săvârșit după sf. lit. de către P. C. Păr. Protopop M. Cosma — Ineu, C. Păr. Fl. Codreanu deleg. Ven. Con. Ep. Arad și C. Păr. C. T. Feier—Ineu, Inconjurați de „ostașii” din Șicula, Somoscheș, Șepreuş, Agriș, Tăuș, Moroda, Zărand, Cermel, Chișindia Seleuș, Buteni, Șiria și Ineu. Evanghelia zilei a fost explicată de Păr. Fl. Codreanu, iar însemnătatea steagului și a actului sfințirii, a arătat-o cu dovezi din ist. Bis. creștine, Păr. Prot M. Cosma.

După vecernie, în sala Clubului Meseriașilor s'a desfășurat programul propriu zis. În afară de „ostași” au mai luat parte Păr. Prot. M. Cosma, Păr. Fl. Codreanu, Pr. C. Feier, Pr. Fl. Rațiu și soția, Pr. I. Giurgiu, Pr. Gh. Perva, d. dep. Ep. Povel Dârlea, și d. P. Roșu dir. șc. Serbarea care dela început și până la sfârșit și-a menținut caracterul creșt. ort., s'a deschis cu rug.-cântată „Impărate Ceresc”. Păr. Protopop apoi, în cuvinte creștinești a salutat pe „ostașii” veniți de prin prejuri, arătându-și bucuria ce o are cu această ocazie. După recitări de poezii cu conținut religios, declamate de către copiii ostașilor din Ineu, urmează cuvântarea aleasă și bine întocmită pentru acest prilej, a Păr. Fl. Codreanu. Sf. Sa a reușit în mod minunat să clarifice pe „Ostașii Domnului” — cari ostași de multe ori se cred aparte de Bis. și le place chiar de multe ori să aibă o ținută de sectari —, a reușit zic să-i convingă că ei, între ceilalți ostași ai Domnu-

lui, adeva toți creștini botezați, au rolul batalionelor de asalt din armatele Statului laic. Să dea pildă de viață curată și să angajeze pe câți mai mulți în luptă creștină, D. dep. Ep. P. Dârlea, în cuvinte simple și frumoase a arătat bucuria pe care o simte cu prilejuri de solidaritate, bunăînțelegere și frățietate românească și a îndemnat pe ostași să păzească legea și tot ce era scump strămoșilor noștri. După cântări relig. cântate în cor de către ostași, după vorbirea ostașului I. Buș din Ineu, și după citirea vedeniei pe care a avut-o Petrache Lupu, făcută chiar cu vocea și intonația lui Petrache, — de către un tiner ostaș din Cermel — pelerin vindecat după spusa lui proprie de o durere în șale —, urmează cuvântul de încheiere și mulțumire a P. C. Păr. M. Cosma. Cuvânt sfânt, cald și sincer, care n'a lăsat pe nimeni nepăsător. Cu cântarea: „Stăpâne, Stăpâne...” ostașii se despart satisfăcuți, încurajați și mai bogați în cele duhovnicești.

Cineva mi-a șoptit că sunt bigoți, anormali chiar. Ce curioase vremuri! Fiindcă citești Sf. scriptură, fiindcă postești postul întreg și îți mai înfrânezi gura dela sudalmă, fiindcă ești numai tu și preotul la Vecernia de Sâmbăta seara, fiindcă ingenunchezi când să citește sf. Evanghelie și se rostește Tatăl nostru, așa cum făceau strămoșii noștri acum o sută de ani, să fii socotit anormal!! Nu-i drept să-i socotim așa. Și chiar așa să fie, nu merită dispreț și indiferență. Sunt de părerea că dacă pedagogia modernă are capitol aparte și prevede instrucție aparte și deosebită pentru copiii întârziți și debili mentalicește, poate e nimerit ca și Biserica să nu neglijeze pe acești fii ai ei, cari, dacă nu putem să-i credem că sunt creștini ce se nizuiesc să păstreze obiceiurile bunicii noștri, sunt cel mult credincioși cu înclinări mistice și în consecință așa trebuie tratați. Trebuie canalizată râvna lor duhovnicească în pas cu cerințele vremurilor de azi.

Pr. Gh. Perva

Motiuinea dela Caransebeș.

FRAȚIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ „F. O. R.” adunată în al doilea congres anual în zilele de 5 și 6 Octomvrie 1935 la Caransebeș, cu ocazia aniversării a 75 ani dela emanciparea bisericii bănățene de sub ierarhia sârbească, examinând cu toate organizațiunile importante ale ortodocșilor din Transilvania și Banat, problemele vitale ale bisericii noastre, a votat următoarea

MOȚIUNE:

1. Congresul aduce cele mai calde și respectoase omagii de devotament Maiestății Sale Regelui Carol al II-lea și Dinastiei ortodoxe, care veghează neclintit asupra destinelor bisericii naționale.

2. Își exprimă devotamentul ei deplin față de ierarhii noștri, declarându-se hotărâtă să-i urmeze și să-i sprijinească în toate acțiunile mari, pentru înălțarea bisericii ortodoxe naționale și apărarea moștenirii nemuritorului mitropolit Andrei Șaguna. Plin de admirație se închină în fața figurii întâiului episcop român al restauratei episcopii a Banatului, neuitatul Ion Popasu, al cărui monument f. inc. a fost ridicat de recunoștința ploasă a Secției eparhiale a Frăției ortodoxe bănățene.

3. Își afirmă convingerea neștrămutată în puterea solidarității ortodoxe pentru atingerea idealurilor noastre, și cere ca în viitoarea Constituție a țării să se asigure efectiv legii strămoșești locul de biserică națională, liberă și dominantă a Statului suveran român, cu care singură ea se identifică deplin.

4. Accentuând din nou importanța covârșitoare a educației religioase în formarea caracterelor creștine și cetățenești, se ridică împotriva reducerii orelor de religie și roagă stăruitor Ministerul Instrucțiunii publice și autoritățile superioare bisericesti, să nu cruțe nici un sacrificiu pentru ca învățământul religios să ocupe în toate școlile, teoretice și practice, locul de cinste ce i se cuvine, restabilind nu-

mărul orelor de predare așa cum au fost hotărâte în programa analitică.

Să se dea caracter confesional cel puțin unei școli secundare din centrul episcopilor ortodoxe, spre a garanta creșterea tinerimii în spiritul tradițiilor religioase ale neamului nostru.

Cere autorităților de stat să facă respectată legea repausului duminical, pentru ca fiii bisericii noastre, elevi și funcționari, să și poată împlini datoriile lor sufletești față de Dumnezeu și credința ortodoxă.

5. Reînoește cererea veche, ca Ministerul de Instrucție să acorde cel puțin uneia din Academii teologice ale Metropoliei noastre facultatea de a conferi dreptul de licență, așa cum el a fost dat Academiei teologice gr.-cat. din Blaj, tratamentul inegal de azi fiind jignitor pentru biserica dominantă a țării.

6. Reînoește cererea pentru înființarea vechii episcopii a Maramurășului, leagănul descălecătorilor Moldovei și a episcopiei din Timișoara, scut de apărare națională la granița de Vest, în conformitate și cu hotărârea unanimă a fruntașilor bănățeni întruniți în conferință națională la 22 Septemvrie a. c. în Timișoara.

7. Cere un tratament religios, național și cultural pe seama fraților noștri din Iugoslavia și Ungaria, identic cu cel pe care îl acordă România cultelor minoritare dela noi.

8. Cere ca factorii cu răspundere în stat și biserică să intervină cu toată stăruința pentru ortodoxia persecutată din Uniunea sovietică, căci distrugerea ei constituie o slăbire a ortodoxiei generale din lume.

9. Constatând, că marea acțiune întreprinsă anul acesta de către F. O. R. contra *Acordului dela Vatican* din 1932 a dus la faptul fără precedent în anele vieții noastre publice de a fi întrunit peste 660 000 de proteste scrise, fără ca să se fi ajuns până astăzi la soluția cerută de conștiința neamului românesc, decide să ducă lupta mai departe cu toată bărbăția, lărgindu-i frontul pe țara întreagă, de astădată împotriva *Concordatului* însuși, a cărui denunțare imediată o cerem, în conformitate cu con-

cluziunile și avizurile date de toate organele de specialitate ale statului și anume de Consiliul legislativ, de Consiliul avocaților ministerului de instrucție și culte, de Consiliul inspectorilor generali ai cultelor, de referatele aceluiasi consiliu despre Concordat, și de raportul Comisiunii pentru elaborarea regulamentului legii cultelor.

10. Văzând că se pregătește o nouă salarizare a preoșimei și a cântăreșilor bisericești, Congresul se identifică în totul cu revendicările juste ale lor, și roagă ca această salarizare să se facă în conformitate cu rolul hoțărâtor ce îl are clerul, sub toate aspectele, în viața nașunii noastre.

11. Deoarece *Fundațiunea Gojdu* cu toate intervențiile noastre repetate n'a fost încă activată, tot din vina deșinătorilor ei abuzivi, autoriză Comitetul central să nu desarmeze până când nu va triumfa o cauză atât de mare, pentru interesele superioare ale culturii românești de dincoace de Carpați.

Președinte:

Sextil Pușcarlu

Secretar general:

I. Matelu

Maglavitul și educația poporului.

Pe lângă semnificația divină, minunea dela Maglavit ne-a înlesnit cunoașterea unei laturi importante a psihologiei românești. Alături de ateismul materialist, negator absolut al lumii spirituale, în sufletul poporului românesc există o înclinare profundă spre misticism. Această structură a sufletului românesc e explicată prin așezarea sa geografică între șesul întins al psihologiei realiste a Occidentului materialist și relieful plin de culmi luminate și de prăpăștii neguroase al psihologiei Orientului spiritualist. Sufletul românesc e o plămădire interesantă din esențele spirituale ale celor două lumi, cu posibilități nebănuite de perfecționare, dar și cu înclinări aproape tot așa de puternice spre viață decadentă.

Înainte de minunea dela Maglavit am văzut neconținut manifestându-se din plin latura decadentă; în minune și prin minune vedem manifestându-se dorința mistică de înălțare spre cer prin purificare morală și credință. Poporul românesc a răspuns chemării divine cu dragoste și jertfă. De multă vreme, în arșița pustitoare a păcatului de toate felurile și de toate gradele, el simțea nevoia inexorabilă a unei ploii mântuitoare, a unei cupe de apă vie cu

care să-și stâmpere setea nepotolită. Sute de mii de oameni au învins greutatea drumurilor lungi spre a ajunge la locul sfințit, și s'au întors înălțați cu sufletul și dornici de a începe o viață nouă. Nu amestecăm între aceștia pe acele suflete de lemn de salcie în care nu se mai poate sculpta chipul lui Dumnezeu cari se consumă arzând fără flacăra.

Un învăț de cea mai mare importanță vor trage de aici educatorii poporului. Desvăluirea laturei nobile a sufletului românesc și setea mistică ne arată calea pe care se poate merge cu succes spre desăvârșirea morală a poporului românesc. Moralizarea nu se poate face decât pe bază religioasă-creștină. Acea morală naturală preconizată de filosofi și pedagogi atei sau necreștini, ca: Rousseau, Guyau ș. a. mult combătută dar practică pretutindeni în mod tact, trebuie abolită și îngropată sub scârbă și dispreț. Un adevăr vechi se reevidențiază: Nu poți fi om moral, fără să ai o credință religioasă. Orice morală e fiica unei credințe; ori poate exista fiica fără să albe mamă? Acest lucru îl pretinde morala naturală care a demoralizat societatea modernă. Unde nu există Dumnezeu nu există bază morală. Dar unde nu există Dumnezeu, există un idol oarecare ca: banul, plăcerea ș. a., iar morala naturală e morala idolatriilor moderni. Să-i lăsăm în pace pe idolatri dar să ferim poporul de morala idolilor. Celce iubesc poporul românesc și s'au dedicat ridicării lui la o viață superioară, nu-l vor putea face un serviciu mai mare decât acela de a-l ține mereu cu ochii sufletului înălțați spre cerul de unde vine și harul și mânia. Viața religioasă trebuie intensificată, căci poporul e setos de credință. Dovada setei de credință sunt sectele religioase și uriașul pelerinajiu dela Maglavit. Stărpirea sectelor se va înfăptui când setea lor de credință va fi potolită cu apa vie a dreptelor învățături. Setea de credință este miezul cu adevărat bun mijloc de îndreptare a sufletelor rătăcite și de curățire a moravurilor.

Pentru aceasta, azi când cunoaștem înclinarea profundă spre credință a poporului românesc, am săvârși o crimă dacă nu l-am îndrepta spre viața desăvârșită urmând calea luminoasă a învățăturilor creștine. De aceea se cere o propagandă religioasă intensă la care să participe toți factorii educației poporului: învățătorii, preoșii, medicii, literații. Învățământul religios să se intensifice, pentruca dragostea și deprinderea de a cetii cărți religioase să devină o a doua natură.

Biblia și toate celelalte cărți sfinte conțin

cea mai completă filozofie a vîlleii, iar caracterul lor divin impune cu necesitate această filozofie, spiritelor creștine. Nu tăgăduim utilitatea cărților profane și nici valoarea lor, dar ele se adresează spiritului conducător al materiei iar utilitatea și valoarea lor sunt mult superioare. Dealtfel singurele cărți cu adevărat interesante pentru popor, sunt cărțile religioase. A nu li da poporului în mână cartea care îi place și pe care o înțelege, înseamnă a-l perverti. Și una și cealaltă e o crimă cu grave ispășiri.

Educația poporului nu se face cu bombastice discursuri electorale mustind de nerozii și de minciuni sfruntate, nici cu volume savante din bibliotecii populare necitite, nici prin serbări populare unde se dansează pe scene dansuri de balet și se reprezintă piese de teatru anoste la cari țărani nu știu ce să facă: să rîdă, să plîngă sau să fluere. Cultura aceasta și educația aceasta batjocorește sufletul poporului și îl înjosște. Să aruncăm aceasta cultură în lada gunoaelor civilizatei acestui veac.

Vom folosi poporului dîndu-i hrana sufletească pe care o cere cu ardoare: religiositate. Vom face din poporul românesc un popor mare și puternic între popoarele lumii animîndu-i cea mai mare putere ce o are omul: credința. Să înțelegem semnele vremii și să nu le lăsăm să treacă fără a ne spune cuvîntul.

Vasilie Lădaru
Ihv. Bătuja Arad

INFORMAȚIUNI

Parastas pentru decedatul Episcop Grigorie Comșa. Implinindu-se jumătate de an dela trecerea P. S. Sale Episcopului Grigorie la o viață mai fericită, Duminecă în 24 Noembrie s'a oficiat în toate bisericile din eparhia noastră, parastase, pentru odihna sufletului său.

La parastasul din catedrala Aradului, a participat lume multă, intelectuali și alt public din toate păturile sociale.

Toți s'au grăbit să aducă omagiu memoriei Episcopului care a condus în mod luminos destinele eparhiei Aradului în curs de 10 ani.

CONFERINȚA P. S. SALE ARHIEREULUI ANDREI LA PALATUL CULTURAL. Invitat de Societatea Ziaristilor români din Arad ca să țină o conferința la Palatul Cultural din Arad, P. S. Sa Arhiepiscopul Dr. Andrei A. Magier a sosit Duminecă în 24 Nov. a. e. după masă la Arad. Conferința început la ora 6 și 10 minute, înaintea unui public așa de numeros, încât mulți sosiți pela ora 6 au trebui să plece cu regretul în suflet că nu mai aveau loc în vasta sală.

Căci și publicul din Arad, tîrît de torentul preocupărilor de ordin material, s'a răbit cu mic și mare să-și adare sufletul din izvorul recreator al percepțelor sublimite aduse pe pămînt de Mîntuitorul Hristos. Subiectul conferinței P. S. Sale părintelui Andrei, a fost: Sentimentul religios, pe care l'a tratat cu multă competență și cunoștință de cauză.

Conferințarul ne-a vorbit convingător despre originea sentimentului religios, care se naște odată cu omul înzistînd, că dintre elementele distinctive ale unui popor cari sunt: limba, portul și credința, cel mai puternic este acest din urmă adevărul sentimentul religios. P. S. Sa ne aduce dovezi, în privința aceasta luate chiar din viața poporului nostru. Mulți fii ai națiunii române cutropiți de elementul unguresc și-a pierdut și limba și portul. Au păstrat însă credința din care la venirea României mari s'a aprins sentimentul național al multor români maghiarizați.

La sfârșitul conferinței, timp de mai multe minute publicul a manifestat și ovaționat îndelung pe lângă P. S. Sa Arhiepiscopul Magier.

EXAMEN DE EVALIFICĂȚIE PREOTEASCĂ. În ziua de 18 Noembrie a. e., s'a ținut la Consiliul nostru eparhial, examenul anunțat în „Biserica și Școala, pentru cvalificăția viitorilor preoți, absolvenți ai Academiei noastre teologice.

Au prestat examenul următorii tineri: Talian Mihailovici pentru cl. I. urbană, Bujor Toma cl. I. urb., Romul Radu cl. I. urb., Longhin Borza cl. I. rurală, Septimiu Juga cl. I. rur., Gheorghe Bonă cl. II., Gh. Dărăștean cl. II.

EXAMEN DE PROMOȚIE. Tot în 18 Noembrie au fost promovați pentru a putea recurge la parohii de cl. I. următorii preoți: Adrian Raica, Ioan Jancu, Ioan Lorinți și Samiul Coman.

Nr. 7412/1935.

Bibliografii.

Pr. Gh. Cotoșman: **Din trecutul Banatului** comuna și bisericile din Nerău, monografie istorică. Car. ea V. Prețul?

Pr. Gh. Cotoșman: **Restaurarea Episcopiei Timișorii** — Testamentul lui Șaguna, visul Bănățenilor. Prețul?

Remarcăm și acestea lucrări serioase ale Părintelui autor, așa de străduitor, care săvârșește o muncă ce trebuie încurajată și sprijinită. De aceea recomandăm și acestea două lucrări pentru procurare în folosul tuturor bibliotecilor parohiale, mai ales bănățene, pe cari le privesc ele mai deaproape.

Arad, 20 Noembrie 1935.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Nr. 7158/1935.

Comunicat.

În unele părți ale țării s'au ivit persoane, cari au declarat că au avut viziuni cerești; iar unii dintre preoți

fără o amănunțită cercetare, au grăbit să le confirme.

Sfântul Sinod prin hotărîrea a dela 21 Oct. a. c. dispune, ca nici un preot să nu se mai pronunțe asupra cazurilor, de TEOFANIE ce s'ar mai ivi, ci imediat ce le află, să le comunice chiriarhului lor, care va lua cuvenitele măsuri pentru stabilirea devărului.

Ceeace prin aceasta aducem la cunoștință Cucernicilor preoți, spre conformare.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 16 Noemvrie 1935.

Consiliul Eparhial ort. român Arad.

Nr. 7520/1935.

Comunicat.

Onor. Minister al Cul elor, cu adresa Nr. 195146/22331 din 16 Nov. a. c., ne înaintează o cerere de următorul cuprins:

„Cu onoare Vă aducem la cunoștință, că dl. profesor Nicolae Iorga a înființat în Vălenii de Munte o școală de pictură bisericească care a dat rezultate satisfăcătoare pentru reînvierea vechei picturi bizantine atât de valoroasă din punct de vedere tradițional și artistic.

Fiindcă în vremea din urmă s'au ivit o mulțime de pictori bisericești lipsiți de talent și necunoscători ai artei bisericești bizantine, umplând bisericile de zugrăveli lipsite de valoare, e de datorința autorităților bisericești ca să pună stavilă acestei stări de lucruri și să încurajeze o școală de pictură în care se face adevărată artă.

Anexat Vă trimtem trei fotografii de icoane executate în această școală, rugându-Vă să dați o circulară de recomandare a ei la toate parohiile care vor să-și zugrăvească din nou sau să-și repare zugrăveala în biserici”.

Având în vedere că și în Eparhia Aradului avem mai multe biserici în cari pictura bisericească lasă foarte mult de dorit, invităm pe Cucernicii Preoți și organele parohiale ca în viitor să nu mai angajeze pictori lipsiți de talent și necunoscători ai artei bisericești bizantine și recomandăm cutoată căldura lucrările de pictură bisericească a școlii înființată de dl. profesor N. Iorga în Vălenii de Munte.

Arad, 22 Noemvrie 1935.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Nr. 7518/1935.

Comunicat.

În urma adresei Onor. Legiuni de Jandarmi Arad, cu No. 6405/935, prin care ni se face cunoscut că în timpul din urmă s'a observat că a început să se producă numeroase incendii de păduri, cari distrug o bună parte din averea națională, dispunem:

Toți Cucernicii Părinții din Eparhia să deie sfaturi în zilele de sărbători, după oficierea serviciului divin, ca locuitorii să se păzească de a face focuri în apropierea sau în interiorul pădurii, penru a se evita incendiile.

Ceeace comunicăm spre știre și conformare.

Arad, 19 Noemvrie 1935.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.

Asociația Frăția Ortodoxă Română.

Secția Eparhială Arad.

No. 80/935.

Convocare.

Imprejurări neatârnatore de voința noastră a împiedecat cursul normal al activității, dar interesele de extraordinară importanță și răspunderea noastră personală ne obligă a convoca adunarea generală a anului curent pe ziua de 15 Decemvrie 1935, la biserica catedrală din Arad cu următorul

PROGRAM :

1. La ora 10 Asistare la Sfta Liturgie împreună cu chemarea Duhului Sfânt.
 2. Deschiderea adunării în sala de ședință a Consiliului parhial.
 3. Raportul general al Președintelui.
 4. Integritatea Comitetului de direcție, în locul celor retrași.
 5. Alte afaceri de interes general.
- Arad, la 1 Nov. 1935.

Președinte
I. Moldovan.

Nr. 7475/1935.

Ordin Circular.

În urma adresei On. Minister al Cul elor Nr. 170476/20131 din 13 Noemvrie a. c. invităm pe Cucernicii Preoți să înainteze aici prin Oficiul protopopesc tabloul nominal despre cei cari trec dela biserica noastră la alt cult sau trec dela alt cult la biserica noastră, arătându-se la ce cult trec sau dela care vin și dacă s'au îndeplinit formele legale conform Art. 45 din Legea pentru regimul general al Cultelor.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 16 Noemvrie 1935.

Consiliul Eparhial ort. rom. Arad.